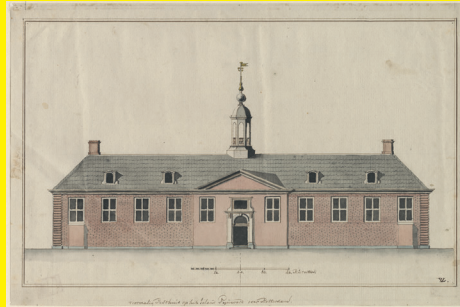

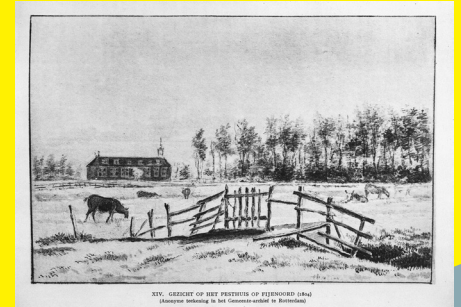
Van rand van de stad naar hart van de biënnale

1608 Kaart Rotterdam, en omgeving
© Stadsarchief Rotterdam

1708-1802 Voormalig pesthuis op het eiland Feijenoord over Rotterdam
© Stadsarchief Rotterdam

1804 Het pesthuis gezien vanaf de (latere) Feijenoorddijk
© Stadsarchief Rotterdam

1580

De galg aan de overkant

Aan de rand van het poldersiland Feijenoord plaatst de Rotterdamse Admiraaliteit de galg. De Admiraaliteit beschermde de handel en scheepvaart van de jonge havenstad. Ver buiten de stad, aan de overkant van de Maas, lag een plek voor alles wat Rotterdam liever uit het zicht hield.

1798

Een pesthuis zonder pest

Rotterdam bouwde op Feijenoord een pesthuis om besmettelijke ziekten buiten de stad op te vangen. Alleen kwam het nooit zover. Tegen de tijd dat het gebouw klaar was, waren de grote pestepidemieën voorbij. Het pesthuis kreeg daarna steeds een andere functie: noodhospitaal, werkhuis, opslag en later zelfs (zorg)plezier. Een gebouw dat nooit deed waarvoor het was gebouwd, maar zich telkens opnieuw aanpaste aan de behoeften van de stad.

1804

Feijenoord vóór de industrie

Kijk naar Feijenoord aan het begin van de negentiende eeuw. Het voormalige Pesthuis staat tussen land, water en begroeiing. De grote fabrieken, havens en woonwijken die Rotterdam-Zuid later zullen bepalen, zijn er nog niet. Binnen enkele tientallen jaren verandert dit landschap sterk. De ligging aan de Maas, die Feijenoord eeuwenlang op afstand van de stad hield, wordt straks van grote waarde voor scheepvaart en industrie.

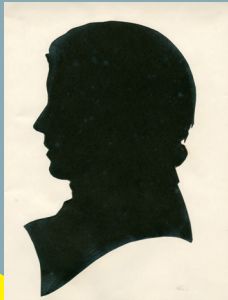
Vanaf 18 september 2026 opent de Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam SYSTEMS OF SUPPORT op het voormalige Hunter Douglas-terrein op Rotterdam Zuid.

Maar deze plek begon heel anders.

Al meer dan vier eeuwen verandert het terrein aan de Maas mee met Rotterdam. Wat begint als een afgelegen eiland aan de Maas groeit uit tot de plek waar de stad experimenteert, produceert en vernieuwt. Elke tijd laat iets achter. Van galgenveld naar pesthuis. Van scheepswerf naar fabriek. Van maakindustrie naar een nieuwe plek voor kunst, architectuur en de toekomst van de stad. Loop mee door de geschiedenis van een gebied dat Rotterdam steeds opnieuw hielp vooruit te komen.

Wat gebeurt er als de rand van de stad ineens een plek van vooruitgang wordt?

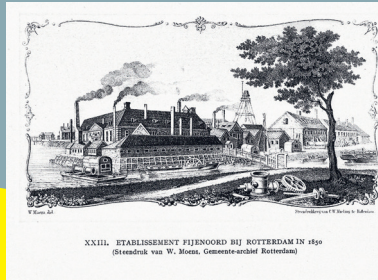
Hier begon de stoomtijd van nederland

1823-1844
Profiel Gerhard Moritz Roentgen
© Damen

1825
Gezicht op de stad vanaf de Maas
© Stadsarchief Rotterdam

1850
Etablissement Fijenoord
© Stadsarchief Rotterdam

1857
De sleepshelling op Fijenoord
© Stadsarchief Rotterdam

1818

De man die vooruit keek

Aan het begin van de negentiende eeuw droomde een ondernemer van iets wat in Nederland nog nauwelijks bestond: schepen die op stoom voeren in plaats van op wind. Zijn naam was Gerhard Moritz Roentgen. Om die toekomst mogelijk te maken reisde hij naar Engeland, waar de industriële revolutie al in volle gang was. De kennis die hij daar opdeed, nam hij mee naar Rotterdam.

1823

Stoom voor de binnenvaart

Gerhard Moritz Roentgen wordt directeur van de Nederlandsche Stoomboot Maatschappij. Met stoomboten wil de maatschappij het vervoer van mensen en goederen over het water vernieuwen. In dat jaar komt ook De Nederlander in de vaart.

1825

Een werf zoals Nederland die nog niet kende

Voor zijn stoomschepen werkt Roentgen samen met John Cockerill, een van de grote industriëlen van die tijd. Cockerill levert machines en technische kennis. Wanneer die samenwerking stopt, besluit de Nederlandsche Stoomboot Maatschappij zelf werkplaatsen voor stoomtechniek op te zetten. Daarvoor komt het voormalige Pesthuis op Fijenoord in beeld. Hier ontstaat het bedrijf dat in de jaren daarna uitgroeit tot het Etablissement Fijenoord, met machinebouw en later ook scheepsbouw.

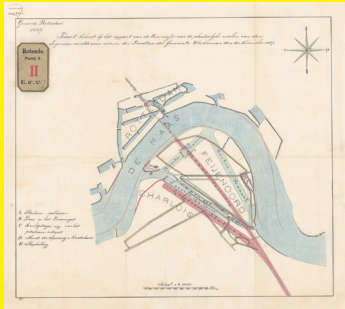
1834

"Nog nooit zo'n fabriek gezien"

Stel je voor dat je in 1834 deze werf bezoekt. Je ziet smidsvuren, ketels, draaiende machines en mensen aan het werk. Een bezoeker beschreef vol verwondering wat hij op Fijenoord aantroef. Vanaf Rotterdam waren stoomboten inmiddels over de grote rivieren. Wat hier wordt ontwikkeld verandert de scheepvaart en brengt steden, mensen en handel dichterbij elkaar.

Wanneer wordt een rivier meer dan water?

Rotterdam-Zuid tussen rook en staal

1867 Plannen voor de infrastructuurontwikkeling rondom de Maas
© Stadsarchief Rotterdam

1867 Peilingen in de Nieuwe Maas
© Stadsarchief Rotterdam

1923 Plekstraat met gebouwen en terreinen van de scheepswerf en machinefabriek etablissement Feijenoord
© Dumen

1928-1938 Werklieden fitterij etablissement Feijenoord
© Damen

Stapelloop van onderzeesboot bij etablissement Feijenoord
© Damen

1860-1880

Van boerenzij naar havenstad

Lange tijd bestond een groot deel van Feijenoord uit polders, griendun, wilgenbossen en buitendijks land langs de Maas. Maar rond de werf verandert het landschap snel. De werf breidt uit met scheepshellingen, werkplaatsen, smederijen en een ijzergieterij. In 1866 werken hier al 1.000 mensen. Feijenoord groeit uit tot een plek waar industrie steeds meer ruimte inneemt.

1872

De Nieuwe Waterweg verandert alles

Met de Nieuwe Waterweg krijgt Rotterdam een directe verbinding met de Noordzee. Daarna volgen nieuwe havens en spoorlijnen. De Binnenhaven en Entrepothaven worden aangelegd, in 1877 komt de Zuiderspoorlijn en daarna volgen de Spoorweghaven en Koningshaven. Feijenoord raakt steeds sterker verbonden met de groeiende Rotterdamse haven.

1900

Wonen naast de fabriek

Rond de werf wonen en werken mensen dicht op elkaar. Huizen staan naast fabrieken, spoorlijnen en havens. In de buurt liggen houtzagerijen, chemische bedrijven, brouwerijen, pakhuizen en werkplaatsen. Het leven is hard, maar hier wordt Rotterdam-Zuid gebouwd.

1913

Meer dan tweeduizend mensen aan het werk

In 1913 werken op de werf meer dan tweeduizend mensen. Schepen liggen naast elkaar op de hellingen, smederijen draaien op volle kracht en in de machinehallen wordt onafgebroken gewerkt. De werf is uitgegroeid tot een van de grootste werkgevers van Rotterdam.

1929

Schepen voor de wereld

Op Feijenoord worden passagiersschepen, oorlogsschepen en onderzeesboots gebouwd. Wat hier van de helling gaat, vaart de wereld over. De werf maakt Rotterdam groter dan de stad zelf.

Wie bouwt eigenlijk een wereldhaven?

Van oorlogsschepen naar Luxaflex®

1924 Luchtopname van de Maatschappij Feijenoord voor scheepsbouw en werfgebouwen
© Stadsarchief Rotterdam

1954 Luchtopname van fabrieken en terreinen aan Piekstraat 2 op Feijenoord
© Stadsarchief Rotterdam

1968 Luxaflex advertentie
© Hunter Douglas

2019 Hunter Douglas aan de Piekstraat
© martijnblankestijn

2023 Toekomstbeeld eiland Feijenoord
© KCAP en Gemeente Rotterdam

1933

Een nieuw hoofdstuk aan de Piekstraat

Na ruim een eeuw scheepsbouw verdwijnt de werf van Feijenoord. Maar het terrein stopt niet met maken. Nieuwe bedrijven trekken in de oude industriële gebouwen. De plek verandert van scheepswerf in fabrieksterrein.

1950

Van scheepswerf naar wereldmerk

Na de scheepsbouw krijgt het terrein opnieuw een nieuwe bestemming. Hunter Douglas vestigt zich aan de Piekstraat en specialiseert zich in aluminium. Het bedrijf groeit snel en ontwikkelt producten die wereldwijd worden verkocht. De fabriek op Feijenoord blijft een plek waar wordt gemaakt, vernieuwd en geëxporteerd.

1950-2000

Luxaflex® veroverd de wereld

Misschien hangt er ook bij jou thuis een raambekledingsproduct van het merk Luxaflex®. Weinigen weten dat dit wereldberoemde merk zijn geschiedenis op Feijenoord heeft. Vanuit het moederbedrijf Hunter Douglas in Rotterdam worden jaloezieën en andere raambekleding ontworpen, geproduceerd en verkocht aan tientallen landen over de hele wereld. De advertenties uit die tijd laten zien hoe een Rotterdamse product uitgroeit tot een internationaal merk. Achter dat succes staan generaties medewerkers die hier iedere dag aan het werk zijn.

1980-nu

De stad verandert opnieuw

Rotterdam verandert. Havens verplaatsen zich steeds verder richting zee en veel oude industrie verdwijnt uit de stad. Rond Feijenoord maken fabrieken langzaam plaats voor nieuwe woningen en stadsontwikkeling. Het voormalige Hunter Douglas-terrein blijft als een van de laatste industriële plekken aan de Maas bestaan. Juist daarvoor zijn de hallen, de kades en het verleden van deze plek nog altijd zichtbaar.

2026

Een nieuw hoofdstuk

Vier eeuwen lang paste deze plek zich steeds aan de stad aan. Van galgenveld naar pesthuis. Van scheepswerf naar fabriek. Nu begint opnieuw een volgende fase. Tijdens de Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam kijken ontwerpers, architecten en bezoekers vooruit. De komende jaren verandert het terrein in een nieuw stadsdeel waar wonen, werken en ontmoeten samenkomen. De geschiedenis blijft zichtbaar, maar krijgt opnieuw betekenis.

**18 September –
29 November
2026**

Een stad begint nooit op een leeg vel. Ze groeit door op wat eerdere generaties hebben achtergelaten: water, gebouwen, infrastructuur, vakmanschap en verhalen. En op systemen die nog altijd doorwerken.

Ontdek het van 18 september tot en met 29 november 2026 tijdens IABR 2026 SYSTEMS OF SUPPORT in de Piekfabriek.

UIT Uitagenda
Rotterdam

Tickets en meer
informatie:

iabr.nl

**Wat kan een plek
van 450 jaar oud ons
leren over de stad van
morgen?**